

Republika Czeska – notatka informacyjna

Gospodarka Republiki Czeskiej

Republika Czeska jest krajem o największym udziale przemysłu w PKB wśród krajów Unii Europejskiej (ponad 30%) z dominującym sektorem motoryzacyjnym. Cechą charakterystyczną gospodarki czeskiej jest jej otwartość. Eksport stanowi prawie 70% Produktu Krajowego Brutto. Czeskie PKB per capita liczone według parytetu siły nabywczej osiągnęło poziom 92% średniego PKB dla krajów Unii Europejskiej (dane za 2021 r.). Pod tym względem Czechy wyprzedzają m.in. Portugalię i Grecję. Kraj ten ma najwyższe ratingi wśród państw Europy Środkowej: Moody's (Aa3), S&P (AA), Fitch (AA-). Średnie tempo wzrostu czeskiego PKB w ostatnich dwóch dekadach wyniosło 2,1% (bez roku 2020 byłoby to 2,6%).

Sytuacja gospodarcza

Pandemia koronawirusa w znaczący sposób wpłynęła na sytuację gospodarczą Czech. Kraj ten był jednym z pierwszych w Europie, który wprowadził i odczuł skutki obostrzeń epidemicznych. Zgodnie z danymi Ministerstwa Finansów **Czechy zanotowały w 2020 r. spadek Produktu Krajowego Brutto o 5,5%.**

Sytuacja zaczęła się poprawiać w 2021 r. Złagodzenie ograniczeń epidemicznych, sprzyjało ożywieniu gospodarczemu. Wzrost PKB o **3,5% w 2021 r.** był napędzany przez wszystkie komponenty popytu krajowego, głównie wzrost zapasów i konsumpcję gospodarstw domowych, negatywny wpływ na PKB miało saldo handlu zagranicznego.

Według prognozy Ministerstwa Finansów CZ, po dobrej pierwszej połowie 2022 roku, w drugim półroczu czeska gospodarka nieznacznie spowolni, co w efekcie przyniesie **całoroczny wzrost PKB na poziomie 2,2%.** Największy wpływ na rozwój gospodarki będą miały inwestycje w kapitał trwały i zwiększona akumulacja zapasów. Wydatki gospodarstw domowych na konsumpcję będą ograniczane przez gwałtowny wzrost kosztów życia, zwłaszcza cen energii, oraz zaostrzenie polityki pieniężnej. Saldo handlu zagranicznego powinno odjąć od dynamiki wzrostu 1 punkt procentowy.

W 2023 r. wzrost gospodarczy może dalej spowolnić do 1,1%. Gospodarstwa domowe będą nadal zmagać się ze skutkami wysokiej inflacji, więc dynamika ich konsumpcji powinna pozostać bardzo niska. Inwestycje będą nadal działać pro wzrostowo, ale słabsza z roku na rok akumulacja zapasów znacznie spowolni gospodarkę. Przy słabym popycie wewnętrznym motorem wzrostu powinno być saldo handlu zagranicznego.

Według Ministerstwa Finansów głównym problemem, z którym mierzy się czeska gospodarka jest wysoka inflacja i zapewnienie wystarczającej ilości dostępnej energii dla gospodarstw domowych i przedsiębiorstw.

Średnia stopa inflacji w 2021 r. wyniosła 3,8%. Oczekuje się, że inflacja rok do roku powinna dalej przyspieszać i w drugiej połowie 2020 roku zbliżyć się do 20%. **Średnia stopa inflacji powinna w bieżącym roku wynieść 16,2%.** Do wyjątkowo silnego wzrostu cen konsumpcyjnych przyczyniają się w szczególności ceny żywności, paliw, energii elektrycznej i gazu ziemnego. Inflację wzmacnia również wewnętrzna presja popytowa, która jednak powinna zostać osłabiona przez wcześniejszy wzrost stóp banku narodowego. Podniesienie stóp powinno przyczynić się do umocnienia kursu

korony, co będzie miało efekt antyinflacyjny. **W 2023 r. średnia stopa inflacji może spaść do 8,8%**, także dzięki rządowemu pakietowi energetycznemu.

Na rynku pracy nadal widoczne są nierównowagi związane z brakiem pracowników, praktycznie we wszystkich sektorach gospodarki. Tym samym, pomimo spodziewanej płytkiej recesji w drugiej połowie tego roku i słabej dynamiki gospodarczej w 2023 r., stopa bezrobocia nie powinna wzrosnąć – **w 2022 r. powinna osiągnąć średnio 2,5%, a w 2023 r. może nieznacznie wzrosnąć do 2,6%**.

Napięty rynek pracy będzie wywierał presję na wzrost płac, ale pozostanie w tyle za inflacją. Średnia realna płaca powinna więc spaść w tym i przyszłym roku.

Zarządzanie finansami publicznymi w 2022 r. odzwierciedla ekonomiczne i finansowe konsekwencje rosyjskiej agresji na Ukrainę i związany z nią kryzys humanitarny, pomoc gospodarstwom domowym i firmom dotkniętym ogromnymi podwyżkami cen oraz, co nie mniej ważne, wydatki spowodowane epidemią COVID-19. Szacuje się, że deficyt finansów publicznych w 2022 r. wyniesie 3,8% PKB, a dług publiczny wzrośnie do 42,4%.

Dane makroekonomiczne

Wskaźnik	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022 (prognoza)
PKB w mld euro (c. bieżące)	177,4	194,1	218,9	225,6	215,9	238,3	Bd
PKB (wzrost w %)	2,5	5,2	3,2	3,0	-5,5	3,5	2,2
PKB na 1 mieszkańca (tys. euro, c. bieżące)	16,67	17,49	17,99	18,47	17,40	18,02	Bd
Nakłady inwestycyjne na środki trwałe (wzrost w %)	-3,0	4,9	10,0	5,9	-6,0	0,7	6,1
Spożycie prywatne (wzrost w %)	3,8	4,0	3,5	2,7	-7,2	4,1	0,5
Saldo budżetu państwa (w % PKB)	0,7	1,5	0,9	0,3	-5,8	-5,2	-3,8
Dług publiczny (w % PKB)	36,6	34,2	32,1	30,0	37,7	42,0	42,4
Inflacja (w %)	0,7	2,5	2,1	2,8	3,2	3,8	16,2
Stopa bezrobocia (w %)	4,0	2,9	2,2	2,0	2,6	2,8	2,5
Eksport (w mld euro)	147,0	161,3	171,7	178,1	167,9	192,1	Bd
Import (w mld euro)	129,3	143,8	155,6	160,3	149,2	179,6	Bd
Kurs walutowy CZK/EUR	27,0	26,3	25,6	25,7	26,4	25,6	24,6

Dane: MF RCz, CSU, Eurostat

Polsko-czeskie relacje gospodarcze

Współpraca handlowa PL-CZ

Republika Czeska jest jednym z najważniejszych partnerów gospodarczych Polski. W 2021 r. kraj ten zajął **drugą pozycję pod względem udziału w polskim eksporcie** (udział 5,9%) oraz siódmą w imporcie (udział 3,2%).

Polskie obroty z Czechami dosyć mocno ucierpiały wskutek kryzysu wywołanego przez pandemię (w 2020 r. nastąpił spadek eksportu na ten rynek o 3,6%, a importu o 7,5% wobec odpowiednio:

+0,7%, -3,2% w skali ogólnej). W kolejnym roku wymiana z Czechami już jednak wyraźnie przyspieszyła, tj. eksport zwiększył się o ok. 20% i osiągnął 16,8 mld EUR, a import wzrósł o 24% i wyniósł blisko 9,1 mld EUR.

Polsko-czeskie obroty handlowe osiągnęły w 2021 roku wartość prawie **26 mld euro**, w tym polski eksport osiągnął niecałe **17 mld euro**, a import ponad **9 mld euro**. W ubiegłym roku powiększyło się saldo wymiany handlowej do **7,8 mld EUR**.

Według danych Czeskiego Urzędu Statystycznego import z Polski stanowił 7,87% czeskiego importu ogółem, co dało Polsce trzecie miejsce na liście największych eksporterów na rynek czeski, po Niemczech i Chinach. W strukturze największych odbiorców czeskich produktów Polska również zajmuje trzecią pozycję z udziałem 6,23%, za Niemcami i Słowacją.

Czechy jako tzw. mała gospodarka otwarta należą do najbardziej uzależnionych od eksportu państw rozwiniętych. Regularnie notują dodatnie saldo wymiany handlowej (w 2021 r. blisko 13 mld EUR), a jedynymi państwami UE, które w 2021 r. wypracowały dodatnie saldo w relacjach handlowych z Czechami, były: Polska, Włochy i Malta.

Obroty towarowe Polski z Republiką Czeską w latach 2014-2021 (mld EUR)

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Dynamika 2019=100
Eksport	11,92	12,15	13,30	14,26	14,42	13,85	16,85	119,8
Import	6,18	6,55	7,43	7,86	7,76	7,13	9,07	124,2
Obroty	18,00	18,70	20,73	22,16	22,18	20,98	25,92	121,3
Saldo	5,74	5,60	5,87	6,40	6,66	6,72	7,78	x

Dane: GUS

W eksporcie z Polski do Czech zdecydowanie dominują:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego (29,4%),
- wyroby metalurgiczne (19,0%),
- wyroby przemysłu chemicznego (17,2%),
- artykuły rolno-spożywcze (9,5%).

Główne towary to: części i akcesoria samochodowe, meble do siedzenia, silniki spalinowe tłokowe z zapłonem samoczynnym, węgiel kamienny, drut miedziany, silniki spalinowe tłokowe z zapłonem iskrowym, druty i kable izolowane, telewizory, monitory i projektory wideo, artykuły z tworzyw sztucznych, a także mięso drobiowe i leki złożone przygotowane do sprzedaży detalicznej.

W imporcie z Czech do Polski najważniejsze grupy towarowe stanowią:

- wyroby przemysłu elektromaszynowego (31,5%),
- wyroby przemysłu chemicznego (16,8%),
- wyroby metalurgiczne (15,3%),
- artykuły rolno-spożywcze (10,8 %).

Główne towary to: samochody osobowe oraz części i akcesoria samochodowe, wyroby walcowane na gorąco, zabawki konstrukcyjne, druty i kable izolowane, meble do siedzenia, gotowa karma dla zwierząt, opony, części do silników spalinowych, aparaty i urządzenia telefoniczne, a także organiczne środki powierzchniowo czynne.

W 2021 r. wzrost eksportu zanotowano w przypadku wszystkich grup towarowych, największy w przypadku wyrobów metalurgicznych (o 48,7%), wyrobów przemysłu drzewno-papierniczego (o 23,5%), wyrobów przemysłu chemicznego (o 22,3%), wyrobów przemysłu lekkiego (o 22,3%), wyrobów mineralnych (o 19, 2%) oraz wyrobów przemysłu elektromaszynowego (o 11,9%).

Największe dodatnie saldo w obrotach z Czechami Polska generowała w następujących pozycjach (dane GUS za 2021 r.):

- części i akcesoria samochodowe – 707 mln EUR;
- meble do siedzenia – 520 mln EUR;
- silniki spalinowe tłokowe – 336 mln EUR;
- drut miedziany – 421 mln EUR;
- węgiel, paliwa stałe wytwarzane z węgla – 317 mln EUR.

Z drugiej strony najgłębszy deficyt w obrotach z Czechami wystąpił w 2021 r. w następujących pozycjach:

- pojazdy samochodowe – 775 mln EUR;
- węglowodory cykliczne – 74 mln EUR;
- akumulatory elektryczne – 67 mln EUR;
- drewno surowe – 67 mln EUR;
- polimery styrenu - 67 mln EUR.

W okresie od stycznia do czerwca 2022 r. wymiana handlowa zwiększyła się o prawie 29% i wyniosła **16,46 mld EUR**. Eksport osiągnął poziom 10,96 mld EUR i był wyższy o 31,9%, a import 5,5 mld EUR, wzrost o 23,7%. W omawianym okresie bilans handlowy wyniósł 5,46 mld EUR.

Współpraca inwestycyjna PL-CZ

Skumulowana wartość polskich inwestycji bezpośrednich w Republice Czeskiej **na koniec 2020 roku wynosiła 2,61 mld EUR**, co dało Polsce 12 miejsce wśród największych inwestorów na rynku czeskim (czołówkę tworzą: Holandia, Niemcy, Luksemburg, Austria i Francja). Jednocześnie **Czechy są trzecim najpopularniejszym krajem dla polskich inwestorów**, po Luksemburgu i Cyprze. W samym 2020 r. odnotowano napływ polskiego kapitału do Czech na kwotę 150 mln EUR.

Inwestycje (według stanu na koniec 2020 r. w mln EUR)

	Akcje i udziały kapitałowe	Instrumenty dłużne netto	Ogółem FDI
Inwestycje PL w CZ	2.436,9	170,5	2.607,4
Inwestycje CZ w PL	825,3	1.643,5	2.028,6

Źródło: NBP

Według danych firmy analitycznej Bisnode w Republice Czeskiej w 2019 r. zarejestrowanych było ponad **3,8 tys. spółek prawa handlowego z udziałem kapitału polskiego**. Pod względem liczby posiadanych firm w Czechach Polska zajmowała 6 miejsce wyprzedzając między innymi Austrię, Włochy i Niderlandy. Działalność polskich firm koncentruje się w Pradze, Ostrawie, Brnie i Czeskim Cieszynie. Do najważniejszych polskich firm inwestujących w Czechach należą: Orlen, Synthos, Anwil, Tauron, PKO BP, mBank, BOŚ, Mokate, Tymbark-Maspex, LPP, CCC, Assec, PKP Cargo, Itaka, Apart.

Zgodnie z danymi Bisnode i Dun & Bradstreet Company polskie firmy w 2020 r. kupiły 119 czeskich przedsiębiorstw, co z udziałem 4,66% uplasowało nasz kraj na 6 pozycji wśród krajów z największą liczbą akwizycji na rynku czeskim w 2020 r.

Liczba czeskich firm sprzedanych przedsiębiorcom zagranicznym w 2020 r.

Kraj	Liczba	Udział (%)
Ukraina	692	27,07
Słowacja	497	19,44
Węgry	148	5,97
Rosja	125	4,89
Rumunia	122	4,77
POLSKA	119	4,66
Bułgaria	83	3,25
W. Brytania	79	3,09
Niemcy	71	2,78
Włochy	67	2,62

Dane: Bisnode i Dun & Bradstreet Company

Wartość ulokowanego kapitału czeskiego w naszym kraju na koniec 2020 roku wyniosła ogółem **2,47 mld EUR** i stanowiła **ok. 3%** wszystkich czeskich inwestycji bezpośrednich za granicą. Zaangażowanie czeskiego kapitału w Polsce jest porównywalne do czeskich inwestycji w Szwajcarii i Rumunii.

Według danych GUS, na koniec 2020 r. funkcjonowało w Polsce 700 podmiotów z udziałem czeskiego kapitału, z czego większość (tj. 492) zatrudniała do 9 osób. Wartość zagranicznych inwestycji tych firm wyniosła według metodologii GUS 1,71 mld PLN, co stanowiło ok. 0,8% kapitału zagranicznego ogółem.

W podziale według sekcji PKD, czeskie inwestycje w Polsce są zlokalizowane przede wszystkim w handlu i naprawach pojazdów samochodowych (15%), przetwórstwie przemysłowym i budownictwie (po ok. 13,5%) oraz obsłudze rynku nieruchomości (12%).

Najwięksi czescy inwestorzy w Polsce to: CEZ, Penta Investments, Kofola, Metrostav, Accolade (nieruchomości komercyjne, głównie parki logistyczne), Smartwings, Newton Media, CPI Property Group (nieruchomości komercyjne).

Potencjalne dziedziny współpracy

W odniesieniu do rynku czeskiego w zasadzie wszystkie sektory należy uznać za perspektywiczne co do kontynuacji i pogłębiania form współpracy. Najistotniejsze będą nadal branże obejmujące przemysł meblarski, energetyczny, petrochemiczny, produkcję pojazdów drogowych i kolejowych, sprzętu elektrycznego, maszyn rolniczych, ale również sektory takie jak odzieżowy, kosmetyczny i IT.

Czechy cały czas pozostają w kręgu zainteresowania firm polskich poszukujących możliwości rozwoju poprzez inwestycje zagraniczne. Dotyczy to zarówno sektora usług, w szczególności handlu detalicznego, jak i działalności produkcyjnej.

Widzimy potrzebę szerszej współpracy w ramach zamówień publicznych realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym, czy udziału **firm polskich i czeskich w programach rozbudowy infrastruktury transportowej, energetycznej, mieszkalnictwa, cyfryzacji i modernizacji przemysłu realizowanych w obu krajach.**